

В целом, можно сказать, что позиция Лютера находится в русле Западноєвропейської схоластики; Сковорода же розмішляє в дусе античної традиції.

Таким образом, хотя исходный посыл рассуждений о мирском призвании у Лютера и у Сковороды близок и вращается вокруг обоснования умеренности в земной жизни, дух рассуждений у двух мыслителей разный, и стремление напрямую связать философию Сковороды с идеологией сектантских движений неоправданно.

Литература:

1. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма.- Ивано-Франковск: Ист-Вью, 2002.- С. 57
2. Лютер М. О свободе христианина. - www.krotov.info/library/l/luther/svoboda.html

В.П.Манженко

*ОКЗ «Літературно-меморіальний музей Г.С.Сковороди»,
с.Сковородинівка*

ЛИСТИ Г.С.СКОВОРОДИ ДО Я.ПРАВИЦЬКОГО

Неможливо проникнути в глибину філософських думок і почуттів Г.С.Сковороди, зрозуміти спосіб його життя, не дослідивши фундаментально його епістолярної спадщини.

Листи мислителя до Якова Правицького, священника в Бабаях під Харковом – безцінне джерело для вивчення періоду його життя з 1775 по 1794 р., а також ключ до розуміння його філософських творів.

Особа Правицького, цінність його для Сковороди як постійного зберігача і переписувача його творів, друга, посвяченого, поряд з Михайлом Ковалинським, в його найпотаємніші думки і почуття, творчі плани і здобутки. Характеристика, дана Правицькому ще як учневі Харківського колегіуму.

Доля цих листів, історія їх публікації, місцезнаходження, значення їх наукового дослідження. Думка І.І.Срезневського (сер.ХІХ ст.) про їх надзвичайну наукову цінність і необхідність їх пошуків і публікації в повному обсязі.

Оточення Правицького, ставлення філософа до цього оточення.

Відомості про фізичний і духовний стан мислителя у 1780-х рр., його мандри по Слобожанщині. Сковороді в цей час дошкуляє цілий

«букет» фізичних недуг, але дух його залишається високим і незламним.

Я.Правицький як ланка, що зв'язує мандрівного Сковороду з його улюбленцем М.Ковалинським.

Практична допомога Ковалинського та Правицького Сковороді. Крім листів, мислитель отримує від них книги, музичні інструменти, продукти, люльку, окуляри.

Ставлення Правицького до філософських творів Сковороди, страх перед його сміливими і «крамольними» думками.

Ставлення самого філософа до своїх творів як до улюблених дітей.

Проникнення з допомогою цих листів в творчу лабораторію мислителя. Він вказує необхідні умови для творчості: самотність, спокій, тепло, мандри.

Небажання друкувати і поширювати свої твори: «Обаче чрез невѣрныя руки – не! не! не!» [1, 370].

Мислитель повідомляє, що він досяг високого рівня духовної гармонії і християнської моральності: «я никому ни завиху; никого не ненавижу; всѣм друг и для моего сердца нет неприятеля во вселенной» [1, 360].

Надзвичайно свіжою, глибокою та оригінальною є його філософська інтерпретація свята: «Кая полза, аще на воздухѣ – не в сердцѣ – ведро и весна?» [1, 376]. Мовби свідченням наближення мислителя до Бога, до смислу свого життя є слова: «конец, цвѣт и плод жизни и трудов моих упокоение; и вся благая мнѣ – сердце чистое» [1, 376].

Література:

1. Сковорода Г. Повне зібрання творів. Т.2. К., 1973.

Д.М.Дудко

ОКЗ «Літературно-меморіальний музей Г.С.Сковороди»

с.Сковородинівка

СКОВОРОДИНСЬКИЙ ІДЕАЛ «СРОДНОЇ» ПРАЦІ І РЕАЛЬНІСТЬ СОЦІАЛІЗМУ

Ідеалом Г.С.Сковороди було суспільство вільних трудівників, де кожний зайнятий працею «сродною», за здібностями, а моральне задоволення від такої праці усуває гонитву за надмірними матеріальни-